

Ratkaisevaa ei ole enää VÄLINE, vaan SISÄLTÖ

Lohdutuksen sanoja Maan asukkaille
-Otteita WILL EISNERin puheesta-

Mietin pitkään tämän jutun julkaisemista. Sen alkuperäisenä kirjoitusajankohtana, 1997, valitsin lehden mieluummin Harri Römpötin mainion ja selkeän yhteenvedon tiedotustilaisuudesta. Nyt tuntuu, että mielelläni jakaisin kanssanne ei vain sen, mitä sanottiin, vaan myös sen: miten.

Helsingissä, 17. 10. 1998
Kivi Larmola

Angoulême, 22 tammikuuta 1997

Eisner ei näytä juurikaan vanhentuneen. Hän on juuri niin valpas ja kirjassilmäinen kuin viimeksi tavatessamme, kuusi vuotta sitten. Toimittajat asettelevat mikrofonejaan, hän kertoo kuuliaisesti pikku kaskuja vapauttaakseen jännitystä ja äänentason säätämiseksi. "Ranska on suosikkimaani ja Angoulême paras kaupunki ja tämän kerron, missä sitten olenkin..." Will-setä on vedossa. Viimeisten sihteerien ja tulkkien asettuessa paikalleen juttu on jo täydessä käynnissä:

Elämme vedenjakaja-aikaa. Niinä 60 vuotena, jotka olen sarjakuvaa seurannut, mutta erityisesti viimeisen 10 vuoden aikana on visuaalinen kommunikaatio kuten interaktiiviset tietokoneohjelmat, elokuvat tai televisio selkeästi jyrännyt alleen tekstin, kirjallisen kerronnan. Isot kustantajat menettävät perinteisen sarjakuvan myyntiään ja laajentavat erityisesti tietokonepuolelle, mutta toisaalta pienet kustantajat, joiden resurssit eivät riitä elektroniikan kanssa leikkimiseen, pitävät pakostakin sarjakuvan lippua korkealla. Sarjakuvateollisuus sopeutuu uusiin olosuhteisiin ja uuteen, nopeampaan kerrontatapaan jota sen kiihkeän tempon vuoksi on vaikeata älyllisesti seurata, sen on pakko, jos se aikoo selviytyä. Silloin pelätään, että tarve nopeampaan kommunikaatioon hävittää sukupuuttoon älyllisen, sofistikoituneen sarjakuvan.

Onneksi näen asian toisin. Koska uutuudenviehätys on kadonnut sarjakuvasta välineenä, lukijat ostavat sitä sisällön vuoksi, jolloin painopiste siirtyy graafisesta ulkoasusta tarinaan. Ja kun sarjakuvan lukunopeus kasvaa ja tarinat kahlataan vauhdilla läpi, nousee hyvä sisältö näyttävän kuoren edelle. Ratkaisevaa ei ole enää väline, vaan sisältö. Aiemmin keräilijät ostivat satoja kappaleita minkä tahansa lehden yksönumeroa kuvitellen niiden arvon nousevan pilviin, mikä oli naurettavaa, koska keräilykohteiksi tiedettyjä numeroita painettiin vastaavasti enemmän. Nykyään keräilijät ovat tulleet varovaisemmiksi, joten kustantajilla on syytänkin pelätä myymättä jääneiden numeroiden palautuksia. Supersankarit eivät kuitenkaan voi koskaan täysin hävitä Amerikasta, koska 14-15 -vuotiaat pojat tulevat ikuisesti epäilemään miehuuttaan.

Vaikka amerikkalaislapset katsovat televisiota kolmekymmentä tuntia viikossa, olen optimistisempi kuin koskaan. Maailman väkiluku kasvaa ja ihmiset elävät pitempään kuin ennen. Lopulta keski-ikä kohoaa länsimaissa 65 vuoteen, ja kun kaikki yli 45-vuotiaat ovat kasvaneet sarjakuvien parissa, ne kuuluvat olennaisesti heidän luku-tottumuksiinsa. Ja he osaavat vaatia sarjakuvasta kunnollista juonta. Kustantajien on kasvettava vastuuseen.

Taiteilija, joka on rehellinen itselleen, on useimmiten täysin kykenemätön käsittämään, miksi häntä arvostetaan. Nykyisin sarjakuvani ovat minulle kuin kirjeitä, kirjoitan ne jollekulle yrittäen tehdä sellaisia tarinoita, joita itse tahtoisin lukea. Roolini on todistajan ja tarkkailijan, kirjoitan kaupungista, joka on minulle suuri teatteri. On mielenkiintoista ajatella, että kun ennen kaupungit rakennettiin turvapaikoiksi, ne ovat nyt muuttuneet vaaran pesiksi.

Voisin sanoa, että nykyisin liikkeellepaneva voimani on luoda kirjoja, jotka katsottaisiin vakavaksi kirjallisuudeksi. Olen vapaampi, ja keskityn luomaan kuvia, jotka eivät tarvitse tekstiä tuekseen. Kävelen ympäri New York Cityä avoimin silmin, ja piirrän sitten taustat muistista.

Tietysti piirtäjät ottavat aina vaihteita toisistaan. Esimerkiksi japanilaisten sarjakuvat ovat kerronnaltaan lähempänä elokuvaa kuin länsimainen sarjakuva, ja heidän henkilöhahmonsensa ovat enemmänkin pikku ikoneita kuin oikeita ihmisiä. Se johtuu heidän kirjoitusjärjestelmästä, joka antaa heille suuremmat valmiudet ymmärtää ikoneita.

Yhdysvalloissa, missä on tällä hetkellä tavallista, että tekijät julkaisevat itse omia tarinoitaan vaihtoehtona isoille kaupallisille kustantajille, on sarjakuvaa kustantavia jäljellä enää 3500 ja harvat nimikkeet elävät yli 5 vuotta. Tällaisia itsekustannettuja sarjakuvia ovat esimerkiksi Dave Simin Cerebus, Jeff Smithin Luupäät tai Wendy ja Richard Pinin Elfquest. Senkin vuoksi olen onnellinen, että olen saanut tehdä näin pitkän uran, nykyäänhän lapset ostavat sarjakuviani lahjaksi vanhemmilleen.

Jos aikuisille suunnatun sarjakuvan sijoittaminen kirjakauppaan onkin vaikeaa, olen törmännyt vielä kummallisempaan tilanteeseen kirjoittamani sarjakuvaoppikirjan 'Comics and Sequential Art' kanssa. Sehän on useimmiten sen Stan Leen piirustusoppaan 'How to draw comics in a funny way' (sic.) kanssa samassa hyllyssä. No, tässä kirjakaupassa se oli ensin uutuuspöydällä ja myi hyvin. Sitten kun se ei enää ollut uutuus, se piti siirtää hyllyyn. Epätietoinen kirjakauppias pisti sen ensin 'uskonnollisten kirjojen' hyllyyn, mutta joku uskovainen valitti, joten hän siirsi sen 'filosofia' -osastoon. Siellähän se olisi hyvin voinut ollakin, mutta hän mietti asiaa vielä kerran, joten nyt se löytyy 'fiktiossa'. Näin kävi, koska isoissa kirjakaupoissa sarjakuvaosastosta vastaa yleensä joku nuori jolppi, joka on kiinnostunut vain tietokoneista. Sellainen tyyppi, jolle on yhdentekevää, myykö hän sarjakuvia vai banaaneja. ●